

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

17

lutego 2019

niedziela

18:00

Wrocław, NFM, Sala Czerwona

Mistyczne źródło

Agnieszka Franków-Żelazny – dyrygent

Marek Fronc – organy

Katarzyna Neugebauer-Jastrzębska – fortepian

Messages Quartet:

Małgorzata Wasiucionek, Oriana Masternak – skrzypce

Elżbieta Mrożek-Loska – altówka*

Beata Urbanek-Kalinowska – wiolonczela

Chór NFM

*gościnnie

J. Sykulski

M. Lauridsen

O. Gjeilo

Program:

Javier Busto (*1949) *O magnum mysterium*

Paweł Łukaszewski (*1968) *Nunc dimittis*

Jacek Sykulski (*1964) *Pater noster*

Morten Lauridsen (*1943) *Lux aeterna*

Eric Whitacre (*1970) *Five Hebrew Love Songs*

Ola Gjeilo (*1978) *Luminous Night of the Soul*

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Muzyczne ścieżki wiary

Artur Bielecki

Tytuł dzisiejszego koncertu – *Mistyczne źródło* – jednoznacznie wskazuje na religijny, sakralny kontekst prezentowanego repertuaru. Cóż lepiej niż śpiew chóralny mogłoby wyrażać uczucia religijne? Tak było i jest do dzisiaj, od antyku, przez chorał gregoriański i chóralną polifonię renesansu, aż po współczesność. Wspólnotowy śpiew czasami rozbrzmiewa a cappella, innym razem bywa łączony z instrumentami.

Jacek Sykulski urodził się w Poznaniu, jest absolwentem Poznańskiej Szkoły Chóralnej Jerzego Kurczewskiego. Studia kompozytorskie odbył w rodzinnym mieście w klasie Floriana Dąbrowskiego, podczas stypendium w Kanadzie uczył się również u Christophera Dedricka. Artysta zajmuje się także dyrygenturą, m.in. w latach 1996–2010 był dyrektorem artystycznym Chóru Akademickiego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jako kompozytor chętnie tworzy dzieła większych rozmiarów, nierzadko związane z określonymi wydarzeniami historycznymi. Przykładowo: jest autorem hymnu VI Światowego Dnia Młodzieży (1991), napisał też *Voices from the Past*, utwór upamiętniający 60. rocznicę powstania w getcie warszawskim. Jego *Pater noster* to ciekawa propozycja muzycznego opracowania Modlitwy Pańskiej. Kompozytor wykorzystał bogactwo możliwości faktury chóralnej, udało mu się uchwycić różne perspektywy tej fundamentalnej dla chrześcijaństwa modlitwy: wiarę zbiorowości (tutti), modlitwę jednostki (frazą śpiewaną solo), jednoczesne odmawianie *Ojciec nasz* przez różne głosy. Wszystko to służy muzycznej, ale jednocześnie mistycznej „akcji” utworu.

Javier Busto pochodzi z Hiszpanii, jest dyplomowanym lekarzem medycyny. Międzynarodowy rozgłos zyskał jako dyrygent i kompozytor muzyki chóralnej. Jego *O magnum mysterium* zwraca uwagę połączeniem medytacyjnego charakteru z ścią hiszpańską, opromienioną słońcem radością. To responsorium należące do najwcześniejszych godzin kanonicznych (Matutinum). Tekst kilkunastominutowego utworu odnosi się do Bożego Narodzenia, jest krótki, ale treściowo przebogaty: „O wielka tajemnico i cudowny Sakramencie, gdy zwierzęta ujrzały nowo narodzonego Pana leżącego w żłobie. Błogostawiona Dziewica, której tonogodne było nosić Chrystusa Pana. Alleluja!”. W swojej kompozycji Busto rozpoczyna od pokornej medytacji, kontemplacji Tajemnicy (wielokrotne powtórzenia słów), a kończy radosnym, mistycznym Alleluja. Za punkt ciężkości programu wypada uznać bardzo

rozbudowany utwór *Lux aeterna* współczesnego amerykańskiego kompozytora Mortena Lauridsena. Twórca ten jest związany z University of Southern California Thornton School of Music, gdzie od wielu lat zajmuje stanowisko profesora kompozycji. Zyskał opinię „jedynego amerykańskiego kompozytora w historii, którego można nazwać mistykiem” (Nick Strimble). W Stanach Zjednoczonych Lauridsen jest niezwykle ceniony i popularny, cieszy się też uznaniem za granicą. *Lux aeterna* to religijny cykl złożony z pięciu części (ma kilka wersji przeznaczonych dla różnych składów wykonawczych; tego wieczoru zostanie wykonany w wersji na chór i orkiestrę). Każda została oparta na odpowiednim liturgicznym tekście łacińskim, w treści często powraca motyw światła, światłości. Poszczególne części zwykle następują po sobie bez przerwy. Nastrój jest zdecydowanie elegijny, charakter pełen głębokiego skupienia, wręcz medytacji; dzieło można uznać za rodzaj nieliturgicznego requiem. Ekspresja całości jest dość jednolita – to muzyka pełna łagodności i uduchowienia. *Introitus* czerpie słowa z mszy żałobnej, *In Te, Domine, speravi* (część druga) zawiera tekst hymnu *Te Deum*. Pełna radosnej nadziei część czwarta (*Veni, Sancte Spiritus*) to średniowieczna sekwencja na Zesłanie Ducha Świętego. Jak widać, Lauridsen nawiązał w swojej kompozycji do najświetniejszych religijnych tekstów.

Nunc dimittis jest przykładem pięknej miniatury chóralnej autorstwa Pawła Łukaszkiewskiego. Tekst to tzw. Kanty Symeona, podany w Ewangelii św. Łukasza. To stawne słowa starca Symeona: „Teraz, o Władco, pozwól odejść twemu w pokoju, według Twojego słowa. Bo moje oczy ujrzały Twoje zbawienie, któreś przygotował wobec wszystkich narodów: światło na oświecenie pogan i chwałę ludu Twego, Izraela”. Słowa te rozbrzmiewają w liturgii Kościoła i były bardzo często opracowywane muzycznie przez kompozytorów różnych epok. Łukaszkiewski urodził się w Częstochowie, w zakresie kompozycji kształcił się u Mariana Borkowskiego. W *Nunc dimittis* na chór mieszany z 2007 r. świadomie nawiązuje do wielowiekowych tradycji muzyki religijnej, eksponuje wyraziste gesty ekspresyjne w melodyce i harmonice, skupia się również na wyrazistości tekstu. Znać w utworze ogromne doświadczenie i zakorzenienie w tradycji tego cenionego polskiego kompozytora, autora wielu dzieł chóralnych, chórmistrza, prezesa Stowarzyszenia Musica Sacra.

Eric Whitacre reprezentuje średnie pokolenie kompozytorów amerykańskich, jest też dyrygentem. Pochodzi z Nevady, ukończył znaną nowojorską Juilliard School of Music. W młodości uczestniczył w wyko-

naniu *Requiem* Mozarta, co uznaje za punkt zwrotny w swoim życiu. *Five Hebrew Love Songs* zostało skomponowanych na chór z towarzyszeniem instrumentalnym (istnieje kilka różnych wersji obsadowych). Cykl ten napisał w czasach studenckich, kiedy to młoda sopranistka Hila Plitmann z Jerolimy podarowała mu pięć krótkich wierszy w języku hebrajskim. Są to bezpretensjonalne, miniaturowe liryki o tematyce miłosnej. Whitacre stworzył do nich ujmującą urokiem muzykę: blyskotliwą, zróżnicowaną brzmieniowo, zmienną w nastrojach, pełną życia. Słucha się jej znakomicie.

Studia kompozytorskie w nowojorskiej Juilliard School of Music odbył również norweski pianista i kompozytor Ola Gjeilo. W 2001 r. wyjechał on do Stanów Zjednoczonych, gdzie osiadł. Ważną rolę w jego kompozycjach odgrywa właśnie aspekt pianistyczny, o czym można się przekonać na przykładzie utworu *Luminous Night of the Soul*, przeznaczonego na chór mieszały, fortepian i kwartet smyczkowy. Kompozycja ta wiąże się ze wcześniejszym dziełem, zatytułowanym *Dark Night of the Soul*. Tytułowa „noc duszy” odsyła nas do postaci słynnego hiszpańskiego mistyka i poety – św. Jana od Krzyża. „Noc duszy” to kluczowe przeżycie mistyczne, o którym pisał ten niezwykły święty. Przeżycie na drodze prowadzącej do zjednoczenia duszy z Bogiem. Tekst do tego utworu stworzył Charles Anthony Silvestri; kompozytor dołączył także fragment z poezji św. Jana od Krzyża.

Agnieszka Franków-Żelazny

Doktor habilitowany sztuk muzycznych, absolwentka Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Wydziału Edukacji Muzycznej i Wydziału Wokalnego Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu (obecnie wykłada na tej uczelni). Ponadto ukończyła Podyplomowe Studia Chórmistrzowskie na Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy oraz Akademię Liderów Kultury na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie. W 1999 r. założyła chór „Con Amore” przy Zespole Szkół nr 1 we Wrocławiu. Pełniła też funkcję dyrygenta i kierownika artystycznego Akademickiego Chóru Politechniki Wrocławskiej. W 2000 r. powołała do życia Kameralny Chór Akademii Medycznej (obecnie Chór Medici Cantantes). Od 2006 r. jest dyrektorem artystycznym Chóru NFM. Od stycznia do lipca 2013 r. była opiekunem artystycznym Chóru Polskiego Radia. Występowała jako dyrygent lub chórmistrz gościnny wielu polskich i zagranicznych zespołów, takich jak m.in.: Gabrieli Consort, NFM Filharmonia Wrocławska, NFM Orkiestra Leopoldinum, Orkiestra Symfoniczna Filhar-

Agnieszka Franków-Żelazny, fot. Łukasz Rajchert

monii Sudeckiej, Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Opolskiej, Chór Festiwalowy Międzynarodowego Festiwalu Wratislavia Cantans, Chór Filharmonii Śląskiej, Chor der Bamberger Symphoniker, Schleswig-Holstein Festival Chor, Chór Teatru Wielkiego w Poznaniu, Kaunas State Choir czy Coral Juvenil do Guri. Jest pomysłodawczynią i dyrektorem artystycznym Polskiego Narodowego Chóru Młodzieżowego, a także dyrektorem programowym projektu Akademia Chóralna. Pełniła funkcję kuratora priorytetu „Muzyka” Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016. W swoim dorobku posiada liczne nagrania płytowe oraz nagrody. Wystąpiła w 19 krajach Europy, w Stanach Zjednoczonych, Izraelu i Brazylii. Przedstawiła ponad 1000 utworów chóralnych oraz ponad 200 wokalnoinstrumentalnych.

Marek Fronc

Absolwent Akademii Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie w klasie organów A. Chorościńskiego, którą ukończył z wyróżnieniem. Naukę kontynuował w ramach prywatnych studiów pod kierunkiem W. Zerera w Hamburgu oraz mistrzowskich kursów organowych prowadzonych przez wybitnych organistów i pedagogów z Polski i Europy. Jest laureatem międzynarodowych konkursów organowych w Landau an der Isar w Niemczech oraz w Saint-Maurice w Szwajcarii. Jako solista i kameralista koncertował w ramach festiwali muzycznych w Polsce, a także w Niemczech, Danii, Hiszpanii, na Ukrainie i Węgrzech. Brał udział w kilku nagraniach zrealizowanych przez Acte Préalable, MegaVox i DUX. Jest wykładowcą Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu (Zakład Muzyki Kościelnej) oraz Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Legnicy.

Katarzyna Neugebauer-Jastrzębska

Pianistka urodzona w Poznaniu, gdzie z wyróżnieniem ukończyła Państwowe Liceum Muzyczne. Jest laureatką ogólnopolskich konkursów pianistycznych (Goleniów 1992, Warszawa 1994). Od ponad dekady jest związana z wrocławskim środowiskiem muzycznym, w 2007 r. ukończyła tutejszą Akademię Muzyczną im. K. Lipińskiego. Jako solistka miała okazję występować z J. Kaspszykiem, A. Witem oraz A. Klockiem z towarzyszeniem NFM Filharmonii Wrocławskiej, Orkiestry Filharmonii Poznańskiej i Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Kaliskiej. Od 2010 r. współpracuje z Chórem NFM oraz Międzynarodowym Festiwałem Wratislavia Cantans, jest także regularnie zapraszana do współpracy przy ogólnopolskich i międzynarodowych konkursach wokalnych oraz kursach mistrzowskich w kraju i za granicą. Koncertuje z takimi solistami, jak I. Sobotka, K. Kałudow, J. Klisowska, E. Płonka, T. Raff czy K. Skrzyszewska. W dorobku fonograficznym artystki znajdują się m.in. nagrania z B. Bokunem i Chórem NFM.

Messages Quartet

Zespół jest określany jako jeden z najlepszych obecnie polskich kwartetów smyczkowych. Został uhonorowany II nagrodą i nagrodą specjalną w II Międzynarodowym Konkursie Muzyki Kameralnej w Bułgarii, jest także laureatem programu stypendialnego „Młoda Polska”, dzięki któremu wydał płytę z kwartetami smyczkowymi S. Laksa (DUX). Album otrzymał znakomite recenzje w polskiej i zagranicznej prasie. Zespół koncertuje w Polsce i za granicą, m.in. w Wiedniu, Zurychu, Londynie, São Paulo czy Moskwie. Prezentuje wszechstronny i nowatorski repertuar w ramach serii koncertów kameralnych w NOSPR w Katowicach oraz współpracuje z Wydziałem Kompozycji Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, czego efektem są kolejne wykonywane przez kwartet premiery.

www.messagesquartet.com

Messages Quartet, fot. archiwum zespołu

Organizator:

NFM – Instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

